



# Niektoré aspekty verejných výdavkov v SR.

---

prof. Ing. Viktória Bobáková, CSc.

Katedra ekonomiky a riadenia verejnej  
správy

Fakulta verejnej správy UPJŠ



# Obsah

---

1. Úvod
2. Fiškálna politika a hospodárska recesia
3. Teória zabudovaného stabilizátora
4. Možnosti fiškálnej politiky



# Úvodom

---

1. **Verejné výdavky** - nástroj fiškálnej politiky, význam ktorého narastá hlavne v ase hospodárskej recesie.
2. **initele rastu verejných výdavkov.**
3. **Diskusie o úlohe štátu v ekonomike** : ako, akými nástrojmi môže štát zmierni nepriaznivé dopady systémovej krízy na ekonomiku štátu a životnú úroveň jeho obyvateľstva.



## 2. Fiškálna politika a hospodárska recesia

---

- Obmedzené zásahy štátu môžu **zmierni** , aj keď nie odstráni , tie najzávažnejšie **ekonomické problémy**.
- Prevažnú časť HDP vytvárajú súkromné podnikateľské jednotky.
- **Impulzy** k začiatku nového hospodárskeho **cyklu** vznikajú v **podnikateľskom sektore**. (cyklus zásob, inovácie)



# Cyklické prech benie deficitu ako dôsledok recesie

---

## Pokles príjmov

- Pokles príjmov zo spotrebných daní, DPH
- Pokles príjmov z daní z príjmov právnických osôb
- Pokles príjmov z daní fyzických osôb

## Rast výdavkov

- hlavne na sociálne ú ely
- „rozpo tové stimuly“

## Prech benie deficitov



# Nástroje fiškálnej politiky

---

- Zmeny daňových sadzieb, zmeny výšky VV v jednotlivých kapitolách ŠR
- Systém progresívneho zdanenia, poistenie v nezamestnanosti - zabudované stabilizátory



## Možnosti fiškálnej politiky

---

### Otázky:

1. Možno efektívne zasahovať do ekonomiky nástrojmi fiškálnej politiky?
2. Majú tieto nástroje pozitívny vplyv na recesiu, alebo sú iba jedným zo sprievodných javov tohto procesu.



### 3. Teória zabudovaného stabilizátora

---

- Pokles objemu investícií (I)
- Pokles objemu spotreby (C)
- Rast výdavkov vlády (G)  $\longrightarrow$  rast deficitu

Do asné zvýšenie deficitu verejných financií -  
príspevok k **zmierneniu** h bky hospodárskeho  
**oslabenia**, resp. jeho dôsledkov na domácnosti.



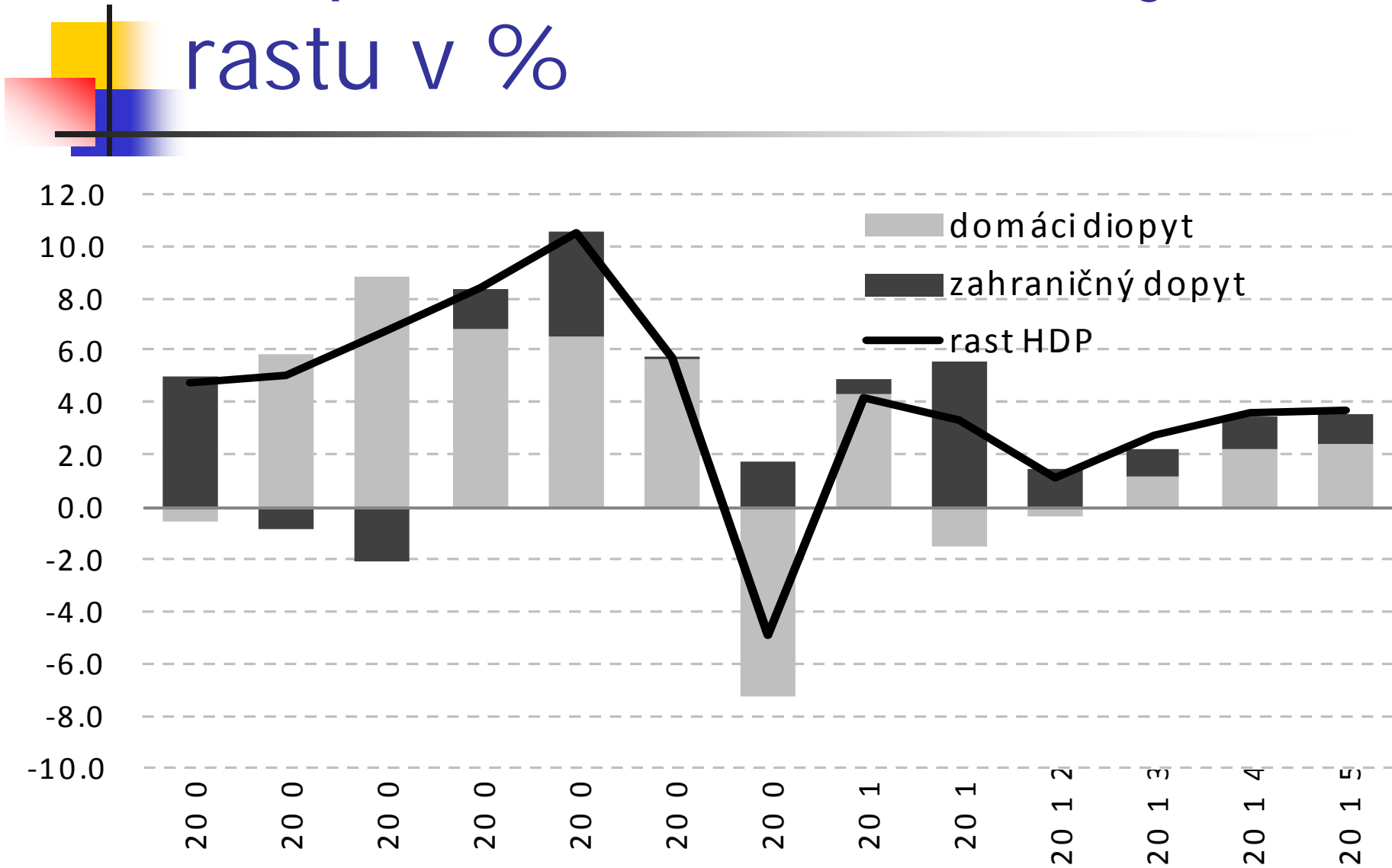


## Predpoklady stabilizácie

---

- Významnú úlohu zohráva domáci, nie zahraničný dopyt
- Nízka miera otvorenosti ekonomiky

# Príspevok zložiek HDP k jeho rastu v %





## Možnosti SR

---

Slovenská ekonomika: malá, otvorená

- Úinná môže byť snaha o **znižovanie deficitu** verejných financií a verejných výdavkov.
- Podpora ekonomického rastu do **asného** zvýšením deficitu môže prispieť iba k **zmene do asného deficitu na deficit trvalý**.



## Cyklus v hospodárstve versus cyklus vo verejných financiách

---

- V ťase expanzie vyrovnaný, resp. prebytkový rozpočet
- V ťase recesie priestor pre deficitné financovanie



# Šetri , alebo mí a ?

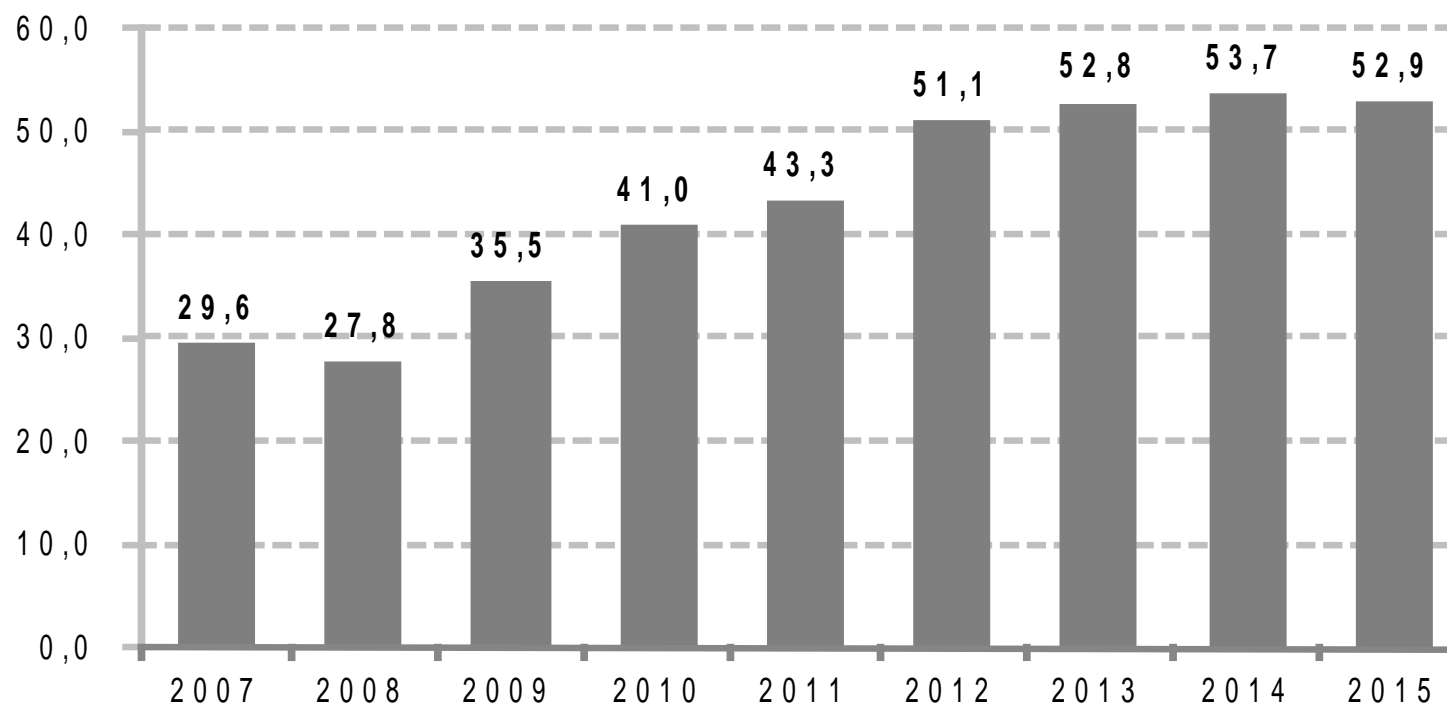
---

- „úverové limity“ na trhu dlhopisov
- vývoj deficitu a výšky verejného dlhu, riziková prirážka
- rating dlhodobých záväzkov vlády

Zdravé hospodárenie VF - vyššia

kredibilita- lacnejšia dlhová služba - vyšší rating

# Verejný dlh (% HDP)



ŠÚ, MF SR



# Priame dane

---

- Súkromný sektor → verejné financie → priame dane :
  - príjem rozpo tu
  - motiva ný, resp. demotiva ný vplyv na podnikateľské správanie súkromného sektora



# Bilancia VS (ESA 95, % HDP)

	2012 R	2013	2014	2015
Celkové príjmy	33,6	33,1	32,1	31,5
Daňové príjmy	16,1	15,6	15,6	15,6
Daň z príjmov fyzických osôb	2,7	2,7	2,7	2,7
Daň z príjmov právnických osôb	2,6	2,6	2,7	2,7
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	0,2	0,2	0,3	0,3
DPH	6,6	6,4	6,4	6,4
Spotrebné dane	2,9	2,7	2,6	2,6
Majetkové dane	1,0	0,9	0,9	0,9
Poistné na zdrav. a soc.	11,9	11,7	11,5	11,4
Nedaňové príjmy	3,4	3,2	3,0	2,8
Granty a transfery	2,2	2,6	2,0	1,6
Výdavky spolu	38,2	38,3	37,2	36,6





## 4. Možnosti fiškálnej politiky

---

- Nemeni úroveň celkového daňového zaťaženia (podiel daní a odvodov na HDP)
- Stabilný podiel daní a odvodov na HDP zvyšuje predvídateľnosť vývoja VF, umožňuje rýchlejšiu konsolidáciu
- Pokles daňového zaťaženia zvyšuje náročnosť fiškálnej konsolidácie



# Možnosti fiškálnej politiky

---

- Viac pozornosti venova forme a štruktúre daňových systémov
- Na dane nazera nielen ako na zdroj príjmov, ale aj z pohľadu vplyvu na hospodársky rast.




# Možnosti fiškálnej politiky

---

- Zníženie deficitu VS pod 3 % HDP trvalým a udržateľným spôsobom.
- Pokračovanie v konsolidácii VF - dosiahnu približne vyrovnané hospodárenie.
- Dosiahnu také zlepšenie fiškálnej pozície - dlhodobá udržateľnosť VF
- Úloha vlády: prijať opatrenia s čo najmenej negatívnym vplyvom na ekonomický rast.

## (COFOG) (% z HDP)



Krajina	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EÚ-27	46,3	45,6	47,1	51,0	50,3	48,5
eská republika	42,0	41,0	41,1	44,9	44,1	43,7
Ma arsko	52,1	50,6	49,2	51,4	49,5	49,0
Po sko	43,9	42,2	43,2	44,5	45,4	44,3
Slovensko	36,5	34,2	34,9	41,5	40,0	37,4



# Vývoj HDP

Ukazovate	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hrubý domáci produkt (rast v %)	8,3	10,4	6,4	-4,7	4,0	3,3
Kone ná spotreba domácností (podiel v %)	55,8	53,9	54,1	56,7	54,6	53,0
Tvorba hrubého fixného kapitálu (podiel v %)	27,6	27,4	26,0	21,8	21,9	22,0
Kone ná spotreba vlády (podiel v %)	18,4	16,6	16,7	18,3	17,7	16,8
istý export (podiel v %)	-15,3	3,15	3,0	5,0	7,0	10,5



# Perspektívy

---

V roku 2012 sa predpokladá :

- spomalenie ekonomického rastu z dôvodu poklesu zahraničného dopytu a dodatočných konsolidáčných opatrení.
- zvýšenie nezamestnanosti
- nízky rast spotreby domácností.

V roku 2013 sa predpokladá pozitívny vplyv obnovy stavu zásob v priemysle.

V rokoch 2014 a 2015 by už mali všetky zložky prispievať k rastu HDP pozitívne.

Jedinou klesajúcou zložkou bude v súlade s rozpočtovou konsolidáciou spotreba verejnej správy.

# Príjmy a výdavky verejnej správy SR (ESA 95, % HDP)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Príjmy verejnej správy	33,3	32,4	32,8	33,5	32,4	32,5
Výdavky verejnej správy	36,5	34,2	34,9	41,5	40,9	37,4
<b>Bežné výdavky</b>	33,6	31,5	31,8	37,0	36,4	34,7
-Kompenzácie zamestnancov	7,2	6,6	6,8	7,7	7,7	7,0
- Medzispotreba	5,7	4,6	4,5	5,4	4,9	4,3
-Dotácie a transfery	19,2	18,9	19,2	22,5	22,5	21,7
-Platené úroky	1,5	1,4	1,2	1,4	1,3	1,6
<b>Kapitálové výdavky</b>	3,0	2,7	3,1	4,5	3,6	2,6
-Obnovenie kapitál. aktív	1,0	1,7	1,7	2,2	2,6	2,1



## Rozpočet VS 2012-2014

---

- Opatrenia prevažne na strane výdavkov VS -
  - najmä zmrazenie výdavkov na mzdy
  - znižovanie prevádzkových nákladov,
  - úspory kapitálových výdavkov ktoré však majú byť kompenzované efektívnejším využívaním prostriedkov EÚ.
- Úspory na strane výdavkov sú vo výške 0,6 % HDP a tvoria dve tretiny z celkovej konsolidácie.





# Možnosti ek. oživenia

---

- pokračovať vo fiškálnej konsolidácii neobmedzujúcej ekonomický rast
- podpora rastu a konkurencieschopnosti prostredníctvom realizácie štrukturálnych reforiem.
- riešenie nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy
- modernizácia verejnej správy.